

SOVJET — KINA

— KONFLIKTENS BAKGRUND

Av ambassadör SVEN ALLARD

Ambassadör Sven Allard skrev i Sv.T. 9/1966 en uppmärksam artikel, "Den nya folkfronten". Han återkommer nu med en initierad skildring av bakgrunden till och upprinnelsen av konflikten mellan Sovjet och Kina.

Under åren närmast efter det kinesiska kommunistpartiets maktövertagande synes förbindelserna mellan Sovjetunionen och Kina har utvecklats på ett i stort sett tillfredsställande sätt. Det kinesiska partiet erkände oförbehållsamt Sovjetunionens ledande ställning inom den kommunistiska världsrörelsen. De makthavande i Kreml sökte å sin sida taga tillbörlig hänsyn till den kinesiska nationens starka prestigebehov. Särskilt sedan de genom Stalins frånfälle förlorat den betydande tillgång, som dennes personliga auktoritet innebar, visade de sig alltid angelägna att understrika att det "socialistiska lägret" stod under de båda kommunistiska stormakternas gemensamma ledning. Självfallet hade denna fortfarande sin tyngdpunkt förlagd till Moskva.

Om man får tro ryska källor, skulle det harmoniska sovjet-kinesiska samarbetet ha nått sin höjdpunkt mot slutet av 1954. Det var då som Chrustjov under den pågående maktkampen lyckats i så hög grad stärka sin ställning, att han kunde göra sitt inflytande gällande i utrikespolitiska frågor av större betydelse. Ett av hans mest uppmärksammade officiella framträdande avsåg en förbättring av förbindelserna med Kina. Ett besök, som han i oktober 1954 tillsammans med Bulganin avlade i Peking, ledde bland annat till en genomgripande revision av under Stalins regim avslutade politiska och ekonomiska avtal, i vilka, som det senare hette, de båda ländernas "likaberättigade ställning inte tillräckligt beaktats".

Den förbättring av relationerna mellan de båda länderna, som blev följden, tillskrev Pekingregeringen i första hand Chrustjovs inflytande. Så sent som under den stora kommunistkonferensen i Moskva 1957 förklarade Mao-Tse-tung, att denne hade den huvudsakliga förtjänsten av avvecklingen av de "utväxter" som förut utgjort "en be-

lastning av förbindelserna mellan Sovjetunionen och Kina”.

Vad den kinesiska partichefen i främsta rummet åsyftade var återställandet till Kina av den ryska militära och marina basen i Port Arthur, tillbakadragandet av ryska trupper från Liao-tung halvön samt upplösningen av de 1950 grundade rysk-kinesiska blandade bolagen. Dessa hade sannolikt tillfört Sovjetunionen betydande ekonomiska fördelar på Kinas bekostnad. De betraktades i varje fall i Peking som ett otillbörligt ingrepp i landets suveränitet.

Det är ännu inte möjligt att med säkerhet avgöra vid vilken tidpunkt konflikten mellan de båda länderna tog sin början. Det kinesiska partiet har daterat brytningen till den XX ryska partikongressen 1956 och gjort gällande, att den huvudsakliga orsaken skulle ligga i meningsskiljaktigheter om de moderniserade doktriner, som då antogs. I Moskva däremot har tidpunkten förlagts några år senare. I varje fall uppstod under åren 1957—60 motsättningar, som successivt skärptes och så småningom utvecklades till en svårartad kris, som skakat den kommunistiska världsrörelsen i dess grundvalar.

Förtäckta angrepp

Till att börja med bekämpade de båda parterna varandra endast i förtäckta former i den fåfänga förhoppningen att för utomstående kunna dölja konfliktens allvar och

djupare innebörd. Kina riktade länge sina angrepp skenbart mot Jugoslaviens doktrinära avvikelser, ehuru Sovjetunionen i själva verket avsågs. På samma sätt gjordes Albaniens ideologiska försyndelser till föremål för en allt hårdare kritik från sovjetrysk sida, ehuru ingen kunde misstaga sig på att Kina åsyftades. Mot slutet av 1962 och än mer i början av 1963 hade motsättningarna så tillspetsats, att båda parterna släppte alla hänsyn till reaktionen i de kapitalistiska länderna och övergick till öppna angrepp på varandra.

Såväl Sovjetunionen som Kina har hävdad att den huvudsakliga grunden till konflikten skulle vara att söka i ideologiska meningsskiljaktigheter dem emellan. Frågan är om dessa utgör de verkliga orsakerna till konflikten eller endast döljer motsättningar av annan och djupare innebörd.

Granskar man till en början varide föregivna ideologiska meningsskiljaktigheterna skulle bestå finner man snart att dessa ingalunda är så betydelsefulla som man med hänsyn till konfliktens svårartade natur kunde ha anledning förmoda.

Det torde vara tillräckligt att till en början erinra om att den slutliga målsättningen — kommunismens seger i världen — fortfarande är gemensam för båda parterna. På det ideologiska planet kan meningsbrytningarna reduceras till den snarare praktiskt-politiska än teoretiska frågan, huruvida detta

mål — särskilt i betraktande av maktbalansen mellan de båda stormaktsblocken — säkrast skall kunna uppnås med våldsamma eller "fredliga" medel. Men även i detta hänseende gå meningarna mindre i sär än man kunnat vänta. Partiledningarna såväl i Moskva som i Peking är överens om att i princip intet medel kan helt förkastas eller uteslutas. Situationer kan inträffa då än de ena än de andra kan visa sig ägnade att leda till resultat. I sista hand gå motsättningarna tillbaka till spørsmålet på vilka av dessa medel tyngdpunkten i *nuvarande* världspolitiska läge skall förläggas. Konflikten har sålunda snarare sin grund i motsatta politiska bedömningar än i djupgående meningsskiljaktigheter av rent ideologisk natur.

Men därmed är inte sagt att sistnämnda aspekt skulle sakna varje betydelse i detta sammanhang. De stridiga politiska bedömningarna bottna i sin tur i intressemotsättningar av särskild natur. Då emellertid enligt vad Lenin lärt dylika motsättningar aldrig kan uppkomma kommunistiska stater emellan, måste de i stället klädas i ideologisk dräkt och kampen föras på det doktrinära planet. Allteftersom meningsskiljaktigheterna skärps och de ideologiska ståndpunkter, i vilka de omskrivits, utvecklats och fixeras, har parterna utan tvivel i allt högre grad övertygats om att deras egna utläggningar av de marxistiska-leninistiska lärosatser-

na är de enda principiellt riktiga. Därigenom har en lösning av konflikten i kompromissens tecken så mycket mer försvårats.

Upprinnelsen

Innebörden av konflikten torde framträda i än tydligare och klarare belysning om vi ett ögonblick gå tillbaka till krisens ursprung och därefter i stora drag söka följa dennas utveckling.

Den mest övertygande förklaringen till själva upprinnelsen torde vara att söka i en redogörelse, som borgmästaren i Öst-Berlin, Ebert, kort efter avslutandet av 1957 års konferens i Moskva avgav om dennas förlopp. Ebert meddelade att Mao-Tse-tung bland annat framhållit att om varje aldrig så litet parti var i behov av en ledare, det samma i lika eller kanske än högre grad gällde om den kommunistiska världsrörelsen.

Det kinesiska partiet var för sin del, fortsatte talaren, ännu inte "värdigt" denna svåra uppgift. Även om det förfogade över en betydande revolutionär erfarenhet saknade det såväl erforderliga kunskaper om som erfarenhet av "socialistisk" uppbyggnad. Härtill kom, att fastän Kina otvivelaktigt var ett stort land med talrik befolkning hade dess industriella utveckling ännu inte gjort däremot svarande framsteg. Under det att Sovjetunionen redan förskaffat sig två "sputnikar" hade Kina inte ens "en fjärdedels" sådan till sitt förfogande.

Om Sovjetunionen inte funnits, hade, som Mao uttrycker sig, "alla kommunistiska länder redan erövrats". Dessa hade med andra ord huvudsakligen Sovjetunionens militära och ekonomiska styrka att tacka för sitt fortsatta bestånd. Dessa omständigheter utgjorde själva grundvalen såväl för det sovjetryska partiets berättigade anspråk på ledningen av de kommunistiska partiernas gemenskap som för den sovjetryska statens motsvarande ställning inom det socialistiska lägret.

Den kinesiske partichefen ansåg alltså att ett lands militära och ekonomiska styrka vid sidan av en betydande erfarenhet av "socialistisk" uppbyggnad utgjorde den viktigaste förutsättningen för ledarskapet av den revolutionära världsrörelsen.

Mot denna bakgrund framstod Sovjetunionen som det enda land som då, 1957, hade en självklar, av alla partier erkänd rätt till denna ställning. Samtidigt kunde ingen bestrida att Kina var det enda land, som vid sidan av Sovjetunionen hade förutsättningar att en gång i framtiden göra motsvarande anspråk gällande.

Man kan utgå från att sedan det inrikespolitiska läget i Kina stabiliserats och landet återhämtat sina krafter efter Koreakrigets påfrestningar, önskade partiledningen i Peking med alla till buds stående medel påskynda landets industrialisering. Denna skulle utgöra un-

derlag för en stark militärmakt, som så småningom skulle göra Kina värdigt att omväxlande med Sovjetunionen övertaga ledningen av det socialistiska lägret.

För sin industriella militära upprustning var emellertid Kina helt hänvisat till ekonomiskt och tekniskt bistånd från Sovjetunionens och de östeuropeiska staternas sida. Beroendet av dessa länder blev så mycket kännbarare, allt eftersom verkningarna av den amerikanska blockaden mot Kina började göra sig starkare gällande.

Nu tedde sig emellertid det internationella biståndsproblemet på ett helt annat sätt inom det socialistiska än inom det kapitalistiska lägret. Medan Förenta Staterna kunde avstå från en del av sitt överflöd, stod Sovjetunionen inför den långt svårare uppgiften att fördela sitt armod.

Kinas krav

Även om det ekonomiska och tekniska bistånd som Kina under årens lopp erhöll av Sovjetunionen och övriga östeuropeiska stater i och för sig var betydande, betraktade partiledningen i Peking detta som långt ifrån tillräckligt för den forcerade industrialisering och upprustning, som erfordrades för att skapa förutsättningar för Kinas ledande ställning inom den kommunistiska världsrörelsen. Den första och omedelbara anledningen till de misshälligheter, som så småningom utmynnade i konflikten, låg i den

uppenbara oförenligheten mellan Kinas nära nog omätliga krav å ena sidan och Sovjetunionens bristande förmåga eller vilja att tillfredsställa dessa å den andra.

Vad som från början föresvävat den kinesiska partiledningen synes ha varit, att Sovjetunionen skulle avstå från sina försök att förbättra den egna befolkningens levnadsstandard. De resurser, som reserverats för detta ändamål, skulle i stället användas för att påskynda Kinas industrialisering och upprustning.

Men inte nog härmed. De kinesiska kraven synes dessutom ha inneburit att Sovjetunionen inte bara skulle uppskjuta den höjning av levnadsstandarden inom landet som ställts i utsikt, utan även starkt beskära de anslag som avsatts för de nyss självständiga stater i Asien och Afrika, vilkas politiska och ekonomiska anslutning till Förenta Staterna till varje pris måste förhindras.

Då Sovjetunionens oförmåga eller obenägenhet att tillmötesgå dessa krav — och därigenom de facto tillerkänna Kina prioritet vid fördelningen av sina ekonomiska resurser — allt tydligare framträdde, växte samtidigt förbittringen i Peking. Utan tillgång till nära nog obegränsade resurser skulle drömmen om Kinas hastiga industrialisering och upprustning förflyktigas och förhoppningarna om att detta land snart skulle kunna uppnå en med Sovjetunionen jämför-

lig maktställning inom det socialistiska lägret tillsvidare grusas.

Att döma av tonen i den skriftväxling, som från kinesisk sida under de senare åren publicerats, synes bitterheten så småningom har förbytts i en öppen misstro gentemot Sovjetunionens redliga avsikter.

De makthavande i Kreml hade enligt kinesisk uppfattning begått den svåra försyndelsen att åsidosätta solidariteten socialistiska stater emellan. Inför detta oerhörda brott låg det nära till hands att antaga att den negativa ståndpunkt, de intagit till Kinas ekonomiska krav, inte så mycket föranletts av omsorg om den egna befolkningens levnadsstandard eller de underutvecklade ländernas politiska ställningstagande, utan snarare hade en annan och djupare innebörd. Partiledningen i Peking synes snart ha övertygats om att Sovjetunionen drev en medveten politik, vars syfte var att hindra Kina att uppnå den maktställning inom det kommunistiska blocket, som det ansåg sig kunna göra anspråk på.

Vad som i än högre grad torde ha bidragit till att befästa den kinesiska partiledningen i denna övertygelse var det bristande intresse som Kreml samtidigt visade gentemot kinesiska krav på tekniskt bistånd för att underlätta och påskynda tillverkningen av kärnvapen.

Enligt vad som avslöjats i en av de polemiska skrifter, som den ki-

nesiska partiledningen offentliggjort, hade överenskommelse mellan de båda länderna i sådant syfte avslutats i oktober 1957, sålunda samtidigt med den konferens de stora kommunistiska partierna emellan vid vilken Mao positivt stödde Sovjetunionens anspråk på ledningen av det socialistiska lägret. Detta avtal skulle redan i juni 1959 på ett flagrant sätt ha åsidosatts av Sovjetunionen. Kort dessförinnan hade Moskva enligt samma källa framfört "orimliga krav" som, om de godtagits, hade inneburit att Kina ställts under sovjetrysk "militär kontroll". Det ligger nära till hands att antaga att de krav, som dolde sig bakom detta dunkla uttryck, avsåg en kontroll i en eller annan form av användningen av kärnvapen.

Strategi och taktik mot USA

Snart tillkom nya motsättningar inom andra områden, som ytterligare skärpte konflikten. Den betydelsefullaste hade sin grund i starka meningsskiljaktigheter om den strategi och taktik som skulle läggas till grund för kampen mot kapitalismen, eller med andra ord mot Förenta Staterna som nu utgjorde dennas huvudsakliga stöd.

Under åren närmast efter Stalins död hade den sovjetryska politbyrån under Chrustjovs ledning börjat utforma ett nytt och smidigare utrikespolitiskt program. Detta, som slutligen sanktionerades av den XX partikongressen 1950, grunda-

des på uppfattningen att det politiska och militära läget efter det andra världskriget undergått en djupgående förändring, som i sin tur medfört en omkastning av maktbalansen mellan de kapitalistiska och socialistiska lägren till det sistnämndas förmån.

Genom kolonialismens sammanbrott och de nationella befrielseörelsernas överraskande framgångar hade de imperialistiska staternas politiska och ekonomiska maktställning undergrävt. Nya självständiga länder hade uppstått i Asien och Afrika, som i den mån de inte redan anslutit sig till det socialistiska lägret genom en skicklig taktik skulle kunna förhindras från ett nära politiskt och ekonomiskt samarbete med Förenta Staterna. I Europa hade de tilltagande splittringstendenserna bland västmakterna, neutralitetsidéernas spridning samt den kommunistiskt inspirerade fredsrörelsens framgångar ingivit Kreml nya förhoppningar om att det kapitalistiska lägret på grund av sina inre motsättningar successivt skulle försvagas och gå sin upplösning till mötes.

Slutligen hade Sovjetunionen nu uppnått en så betydande militär och ekonomisk styrka, att de kapitalistiska länderna — i första hand Förenta Staterna — knappast längre skulle våga gå till angrepp mot stater som var anslutna till det socialistiska lägret. Detta innebar att Sovjetunionen på grund av sin ökade militära makt skulle kunna inrik-

ta sig på en med nödig försiktighet och på längre sikt planerad inkorporering av nya länder i det socialistiska lägret utan större risk för ett militärt ingripande från amerikansk sida.

Samtidigt som utsikterna för kommunismens utbredning tedde sig betydligt gynnsammare än tidigare, övertygades emellertid Kreml snart om den oerhörda fara som utbrottet av ett atomkrig skulle medföra inte bara för kapitalismen, utan även för en kommunistisk samhällsordnings fortsatta bestånd.

Dessa överväganden ledde till slutsatsen att det socialistiska lägrets expansion måste äga rum i sådana former, att faran av ett atomkrig undanröjes. Expansionen skulle med andra ord genomföras med "fredliga" medel; huvudsakligen för att ytterligare minska risken av en väpnad konflikt mellan de båda blocken.

I detta hänseende skilde sig emellertid den taktik, som skulle tillämpas i Europa med dess stabila demokratiska samhällsordning, från den som avsågs för de nya staterna i Asien och Afrika.

Målsättningen skulle i Europa i första hand inriktas på att förmå västmakterna att erkänna de efter det andra världskriget de facto uppdagna gränserna, på att framtvunga de amerikanska truppernas tillbakadragande och på att försvaga NATO. Som ett led i denna aktion skulle till att börja med en upprust-

ning av den Tyska Förbundsrepubliken förhindras eller, om planerna härpå misslyckas, detta land politiskt isoleras och dess militära rustningar i möjligaste mån begränsas.

De "fredliga" medlen

De fredliga medel, som skulle anlitas, ha varit av varierande slag. De viktigaste har bestått i försök att genom ett skickligt utnyttjande av befolkningens naturliga skräck för ett atomkrig och de lockelser, som neutraliteten innebar, uppluckra sammanhållningen inom NATO och förmå anslutna stater att övergå till alliansfrihet i en eller annan form. De upprepade förslagen om atomvapenfria zoner har tillkommit i samma syfte. Som ett ännu verkställbart medel har de maktlystna i Kreml utan tvivel betraktat de tid efter annan framlagda, sinsemellan föga varierande utkasterna till europeiska säkerhetsfördrag. Dessa har knappast haft något med "säkerhet" i vedertagen bemärkelse att skaffa. Det huvudsakliga syftet har varit att framtvunga de amerikanska truppernas tillbakadragande från Europa samt en upplösning av NATO.

I de nya stater i Asien och Afrika, som återvunnit sin självständighet, var läget såtillvida ett annat som Kreml ansåg sig kunna utgå från att dessa hade ett gemensamt intresse med Sovjetunionen, då de uppställt bekämpandet av imperialismen som sitt främsta mål.

Det avgörande kriteriet för ett politiskt och ekonomiskt stöd till dessa länder skulle därför tills vidare inte vara de lokala kommunistiska partiernas insatser för sociala omvälvningar utan regeringarnas och de ledande klassernas beslutsamhet och förmåga att i förening med Sovjetunionen försvaga de kapitalistiska staternas ställning i världen.

Denna inställning innebar givetvis inte, att man i Moskva ställde sig likgiltig till frågan om de underutvecklade ländernas övergång till kommunismen utan endast att man betraktade kampen mot imperialismen, och i första hand mot Förenta Staterna, som sin för tillfället angelägnaste uppgift. De förutvarande koloniala staternas övergång till socialismen måste till följd av deras efterblivenhet under alla omständigheter genomföras i olika etapper under loppet av en längre tidsrymd. Den kunde därför utan olägenhet tillsvidare anstå, särskilt om regeringarna visade sig beredda att förbereda övergången till en kommunistisk samhällsordning genom ett successivt förstatligande av industrier och naturtillgångar i så nära anslutning till sovjetryska mönster som möjligt.

Då naturtillgångarna huvudsakligen ägdes av utländska kapitalister, innebar förstatligandena samtidigt ett betydelsefullt led i kampen mot imperialismen. De kunde därför betraktas som ett för båda parterna gemensamt intresse.

Det var denna på fredliga medel

grundade taktik som ledde till nya meningsbrytningar mellan de båda kommunistiska stormakterna. Partiledningen i Peking delade visserligen uppfattningen att utvecklingen efter det andra världskriget skapat väsentligt gynnsammare förutsättningar för kommunismens fortsatta utbredning. Den ansåg likaledes att dessa i främsta rummet vilade på Sovjetunionens rustningar och ekonomiska styrka samt förmenta militära överlägsenhet över Förenta Staterna. Kina underströk därför med särskilt eftertryck den stora vikten av den ryska militärkraftens oavbrutna tillväxt.

Praktisk-politisk tillämpning

I likhet med de makt-havande i Kreml ansåg partiledningen i Peking dessutom i princip, att ett nytt världskrig inte bara kunde utan om möjligt även borde undvikas. Frågan om fredlig samlevnad mellan stater med olika samhällsordning tillmättes som en följd härav samma principiella betydelse i Peking som i Moskva, även om den kinesiska partiledningens tolkning av innebörden av detta begrepp i vissa hänseenden skilde sig från den ryska.

Därmed upphörde emellertid samförståndet. Om motsättningarna på det ideologiska planet starkt överdrivits, bröto sig meningarna så mycket starkare, så snart det gällde den praktiskt-politiska tillämpningen av de principer som låg till grund för den kommunistiska

rörelsens expansion. Striden rörde sig i främsta rummet kring frågan hur den konstaterade förskjutningen i maktbalansen mellan de båda lägren skulle utnyttjas för att säkerställa kommunismens seger i världen. Motsättningarna hade med andra ord sitt ursprung i skilda uppfattningar om den strategi och taktik som skulle läggas till grund för det socialistiska lägrets expansion.

Vad som synes ha spelat en avgörande roll för konfliktens tillspetsning och kanske utgjorde den gnista som omedelbart utlöste denna var de överraskande sovjetryska framgångarna på det vapentekniska området under hösten 1957.

Uppsändandet av de båda första interkontinentala ballistiska raketerna den 4 oktober och 3 november samma år hade tydligen bibragt den kinesiska partiledningen den uppfattningen att Sovjetunionen nu lyckats förskaffa sig en *absolut* militär överlägsenhet. Inför dessa framgångar skulle Förenta Staterna nu mindre än någonsin kunna överväga ett militärt ingripande mot något från kommunistisk sida lett eller inspirerat omstörtningsoförsök. Sovjetunionen och Kina skulle därför kunna inlåta sig på betydligt mera riskfyllda företag än man förut räknat med. Att döma av uttalanden som för kort tid sedan gjorts av den från "kulturrevolutionen" kände marskalken Lin Piao, hade partiledningen i Peking synbarligen planerat en serie av ge-

rillakrig eller liknande aktioner som tidsmässigt skulle avpassas så att strider samtidigt skulle pågå i från varandra vitt skilda delar av Asien och Afrika. Om Förenta Staterna skulle besluta sig för att med vapenmakt söka krossa dessa, skulle dess resurser på grund av oroshärdarnas mångfald ohjälpligt splittras. Så småningom skulle washingtonregeringen inse hopplösheten av sin uppgift och — under trycket av den "fredsälskande" opinionen i andra kapitalistiska länder — slutligen uppge kampen och lämna fältet fritt för en kommunistisk expansion. Tyngdpunkten av denna skulle enligt kinesisk uppfattning förläggas till Asien och Afrika.

Ryskt atomskydd

Den från kinesisk sida föreslagna strategin och taktiken förutsatte emellertid att de planerade revolutionära aktionerna skulle genomföras i skydd av det ryska atomvapret. Om uppfattningen om Förenta Staternas militära underlägsenhet och försvagade motståndsvilja visade sig förhastad, skulle Sovjetunionen stå beredd att genom ett öppet eller förtäckt krigshot söka fördröja ett ingripande från amerikansk sida eller i varje fall förhindra att detta antog en sådan omfattning att den revolutionära aktionen misslyckades. I denna taktik såg den kinesiska partiledningen den säkraste garantien mot utbrottet av ett nytt världs-

krig. Det var mot bakgrunden av dylika överväganden som den förklarar sig kunna principiellt dela den sovjetryska uppfattningen inte bara om önskvärdheten utan även om möjligheten att undvika en väpnad konflikt mellan de båda blocken. Om det emellertid skulle visa sig att ett världskrig endast kunde undvikas till priset av uppgivandet av en redan inledd revolutionär aktion måste Sovjetunionen ge prov på sin beslutsamhet att kämpa för denna och i beaktande av sin militära överlägsenhet inte ett ögonblick tveka att övergå från hot till handling. Ett atomkrig ansåg Peking knappast som en allvarlig katastrof för den kommunistiska världsrörelsen. Även om några hundratals miljoner människor skulle omkomma och en eller annan nation i sin helhet förintas kunde detta inte tillmätas en avgörande betydelse. Några miljoner skulle alltid överleva. På spillrorna av den krossade kapitalismen skulle därefter en ny och härligare socialistisk värld så småningom byggas upp.

I motsats till den kinesiska partiledningen räknade Sovjetunionen ingalunda med en absolut utan på sin höjd med en relativ militär över-

lägsenhet över Förenta Staterna. Denna var i varje fall långt ifrån tillräcklig för att med ett enda slag försätta motståndaren ur stridbart skick. Även om Förenta Staterna skulle utsättas för en svår skadegörelse skulle detta land fortfarande vara i stånd till ett motangrepp med minst lika förödande verkningar för Sovjetunionen.

Mot denna bakgrund är det inte svårt att förstå att Kreml visade ett påfallande svagt intresse för att stödja Kinas äventyrliga, orealistiska politik. Man önskade inte löpa risken av att indragas i ett nytt världskrig för att främja revolutionära mål som med tiden skulle kunna säkrare uppnås med "fredliga" medel. Man hade så mycket mindre anledning härtill som de planerade aktionerna tog sikte på en utbredning av kommunismen till länder, i vilka Kina på grund av sin geografiska belägenhet var kallat att övertaga ledningen.

Sovjetunionen vägrade med andra ord att sätta sin existens som stat på spel och samtidigt äventyra den kommunistiska världsrörelsens framtid för att skapa gynnsammare förutsättningar för en kinesisk hegemoni i Asien.